

Tháng trác, có đäp tôi ghé thăm ngái bán đã lâu không gäp. Sau vài câu chào hái đùa vui, chúng tôi nói đän chuyän Tát Nguyên Đán säp đän. Sau khi nhám tính, ngái bán cho biät năm tái là năm Ká Sáu. Tiän miäng, anh nói: “The year of the Ox.” Tôi hái: “Viát Nam mình kêu là năm con trâu, còn ngái Tàu gäi là năm con Bò. Väy, mình đúng hay há đúng?” Anh bán trá lái: “Dĩ nhiên là Viát Nam mình đúng. Mình có phân biät trâu väi bò, còn ngái Tàu thì không. Bäi väy khi đäch sang tiäng Anh há thäy chä nào tiän gän thì dùng.” Tôi hái: “Chä väy thôi sao?” Anh bán đáp: “Ngái Viát Nam mình vän säng vä nghä nông, ngày đêm cày cäy väi con trâu. Khi trâu chät thì läy da thuäc mà dùng. Bäi väy con trâu gän gäi väi mình hán con bò. Văn häc mình có câu: “Trâu i ta bäo trâu này. Trâu ra ngoài ruäng trâu cày väi ta...” Läi cũng có câu: “Trâu chät đũa, ngái ta chät đũa tiäng.”

Tä buäi đó đän nay, tôi vän tä hái, làm sao ngái chät có thä đä tiäng läi. Ngày nay, phäng tiän truyän thông tuy có giúp cho ngái ta tìm tòi häc hái đä dàng nhäng cũng bä bán gian läm đäng không ít. Chä cän vung tiän ra, làm nhiäu trang web, tung tin thät thiät và bóp méo läch sä thì kä häu häc sä läc trong häa mù. Suy đi gäm läi, tôi nhän thäy räng chä có säng sao không thän väi läng tâm thì tiäng đó mäi phäi là tiäng mình đä läi: Ngái biät chuyän nghe đän thì kính phäc, kä thù nghe đän tuy ghét nhäng cũng nä. Nói tuy đän giän nhäng tä cä chí kim, bao nhiêu ngái đã dùng danh nghĩa läng tâm đä làm nhiäu chuyän mä ám. Lý luän xa väi đän đâu, ai ai cũng công nhän räng näu theo läng tâm thì luôn luôn sän sàng đäng trác sä thät.

Nói đän sä thät, tôi chät nhä đän mät đäp mäng Tát väi bán bè đäc thäng thäc nhäng bán nhäc Xuân trác năm 75. Trong cuäc trò chuyän, mät ngái trong nhóm hái: “Täi sao các ca sĩ ngày nay không hát nhäng bài này?” Có ngái cho räng vì häu hät nhäng bài hát Xuân trác năm 75 đäu có đä cäp đän chiän tranh: tuy täa bài nói vä Xuân nhäng läi hát không tä đäc cái vui cäa Xuân chút nào. Sau cuäc tranh luän, chúng tôi nhän thäy räng ngày nay ngái ta không hát nhäng bán nhäc trác 75 không phäi vì tät cä đäu buän mà vì hä muän trán tránh sä thät. Hä không muän nhäc đän chiän tranh vô nghĩa do bán Viát gian cs täo nên. Hä bài nào có nhäc đän “chiän sĩ” hay “mong đäi hòa bình” thì mät là bä säa läi, hai là không nhäc đän. Ví đä nhä bài Ly Räu Mäng bät hä cäa nhäc sĩ Phäm Đình Chäng cũng đäc xäp vào mät xó vì nó có câu “chúc ngái binh sĩ lên đäng, chiän đäu công thành...” Còn nhä bài Hoa Xuân do Thái Hiän thäc hiän thì câu: “Hoa chäng yêu lä bäm lä läi, muän yêu anh vác cày trên đäi, hay là yêu chíän sĩ nghìn näi”, đäc đäi thành: “... hay là yêu thi sĩ miän quê.” Täi sao hä không muän nhäc đän “chiän sĩ”? Hä nhäc đän “chiän sĩ” tät phäi nhäc đän “chiän tranh”, mà nói đän chiän tranh tät phäi nói đän kä gây nên chiän tranh. Có ngái vì gây thä cho räng chiän tranh đã qua räi không nên nhäc đän. Nhäng cũng có kä cä tình tránh nhäc đän chiän tranh. Vì näu nhäc đän chiän tranh, mät mät hä không tiän làm mäch lòng bán Viát gian cs, mät khác hä không thä nghiäm nhiên bóp méo läch sä trác bao nhiêu nhân chäng läch sä đä chäy täi cho đäng cäp.

Trong số các bài hát Xuân trßc 75 quß có mßt số bài nghe buồn rßu chán nßn. Tuy nhiên, có những bài: như cß tuy không như nßp nhưng không thßgßi là buồn đßc. Trên thßgißi, bao nhiêu qußc gia khác cũng có những bßn như cß tßng tß, như như cß Phù Tang cßa Nhßt Bßn, vßn đßc trình dißn mà đßt nßc hß không thßy đi xußng. Thißt nghĩ, trßc khi phê bình bßn như cß, ngßi nghe cßn phân bißt gißa đißu như cß buồn chán và đißu như cß nghiêm trang. Cß xét các bßn như cß trong tôn giáo thì thßy: những bài hát mßng đßi lß không như tß thißt là phßi như nßp. Nếu mßc đích cßa như cß sĩ là đß cho ngßi nghe suy nißm vß mßt đißu gì trong thßc tßi thì đißu như cß thßng có phßn nghiêm trang và tß tßn. Trong sußt cußc chißn chßng Vißt gian cs, mßt số bài hát Xuân đßc vißt vßi mßc đích này. Cußc chißn mà chúng ta tham gia không phßi là cußc chißn chßng lßi mßt lý tßng mà là mßt số phßn kháng, chßng lßi mßt số gian đßi lßa đßo. Ngày nào số gian đßi còn, ngày đó số phßn kháng vßn xßy ra. Vßy thì, tßi sao trong chúng ta lßi có ngßi vßi vßa đßi lßng tâm chßp như nßn gian đßi? Khi nghe lßi những bßn như cß này, tôi cßm như đßc tình thßn cao vßi bßt khußt cßa titanium nhân và đßc tâm số ngß theo tình thßn đó.

Nhißu lúc, khi nghe lßi phân gißi cßa tôi, có ngßi cho rßng tôi quá khích, đßu óc lúc nào cũng lo chßng đßi mà không bißt đßn hòa nhß. Thß những hß quên mßt đißu là hßng ngßi như tôi đßu tranh không ngßng vì hai chß “hòa bình”, vì chúng tôi ý thßc đßc là “cß an tß nguy.” Còn bßn ngßi mà hß mußn hòa hßp hòa gißi vßi thì luôn dùng chß “hòa” đß đánh cßp bßt ngß. Dòng số chßa vißt rßo mßc, chß cßn chút lßng tâm cũng như nß ra đßc. Thß những, lßng tâm là gì? Ngßi xßa quß khéo chßn tß đß nói lên khái nißm sâu số cß những đßn gißn này: chß “lßng” trong “lßng tâm” nghĩa là mát mß chß không phßi là tßt lành. Hß bên trong mát tßc bên ngoài mß. Ngßi có lßng tâm thì đßng (mß) bên ngoài đß giß cái tßnh (mát) bên trong. Ngßi bß cßm hàn thì bß hàn tà vít mß bên ngoài, khißn cho mß hôi không ra đßc mà đßng bí mß bên trong. Vì thß mà bên ngoài lßnh mà bên trong số tß. Cái “hòa nhß” tránh né số thßt cßa hß là mßt cái đßch bßn bißn lßng tâm hß thành “ôn” tâm. Ngßi đã không có lßng tâm thì chß đß lßi titanium xßu và như cß nhß cho con cháu.

Nhân đßp Xuân Kß Sßu đßn, kính chúc mßi ngßi mßi nhà thoát khßi đßch “ôn” tâm đß tình thßn đßc gßn gßi vßi Tß Tiên mà đß lßi titanium thßm muôn đßi.